

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2022.gada 6.jūlijā

[1] Senātā saņemta pieteicējas SIA „Latvijas Hipotēka” kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 28.janvāra spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2019.gada 8.novembra lēmuma Nr. 14-pk atcelšanu un zaudējumu 468,73 *euro* atlīdzināšanu. Ar minēto lēmumu pieteicējai uzlikts pienākums izbeigt negodīgo komercpraksi, pārtraucot reversās nomas pakalpojuma piedāvāšanu patērētājiem, uzlikti pienākumi attiecībā uz patērētājiem, kuriem joprojām ir aktīvi reversās nomas līgumi, kā arī piemērota soda nauda 50 000 *euro*.

Apgabaltiesa atzina par pamatotu iestādes secinājumu, ka patērētāji tika pakļauti riskam zaudēt nekustamo īpašumu, tika noteikta nesamērīgi zema cena par nekustamo īpašumu iegādi, tika slēpta būtiska informācija par reversās nomas pakalpojumu un noslēgto līgumu tiesiskajām sekām, jo patērētāji netika informēti par pieteicējas tiesībām lauzt noslēgtos reversās nomas līgumus un to, ka zaudēs savas atpakaļpirkuma tiesības un tiesības realizēt nekustamo īpašumu kādai trešajai personai. Apgabaltiesa arī konstatēja, ka patērētājiem tika sniegta nepatiesa informācija par darījumu faktisko būtību un atpakaļpirkuma līgumu izpildes termiņiem. Tāpat apgabaltiesa par pamatotu atzina iestādes secinājumu, ka, piedāvājot reversās nomas pakalpojumus patērētājiem, par kuriem nav šaubu, ka viņi nevar atļauties samaksāt kredītu, komercprakse netika veikta ar tādu prasmi un rūpību, ko patērētājs varēja sagaidīt. Līdz ar to pieteicējas rīcība, piedāvājot tādu pakalpojumu, kura rezultātā pastāvēja liela varbūtība patērētājam pazaudēt savu mājokli vai atpirkt to par daudz lielāku summu, neliecina par profesionālu rūpību un neatbilst vispārātzītai godīgai tirgus praksei. Tādējādi pieteicējas rīcība 2017. un 2018.gadā ir vērtējama kā profesionālai rūpībai neatbilstoša Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 6.panta izpratnē, sakarā ar ko pieteicējai pamatoti uzlikts pienākums nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi. Tāpat apgabaltiesa atzina, ka pieteicējai pamatoti piemērota soda nauda 50 000 *euro*, tās apmērs vērtējams kā samērīgs, efektīvs un preventīvs. Soda nauda noteikta atbilstoši tiesiskajam regulējumam.

[2] Pieteicēja uzskata, ka apgabaltiesa, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai, ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 302.pantu, jo pieteicēja apelācijas sūdzībā izvirzīja jaunus argumentus, taču apgabaltiesa tos nav izvērtējusi un atbildes uz tiem nav sniegusi.

Pārbaudot apgabaltiesas spriedumu kopsakarā ar pieteicējas apelācijas sūdzību, senatoru kolēģija konstatē, ka, lai arī apgabaltiesas sprieduma argumentācija nav veidota tā, ka

spriedumā ir atsevišķi atbildēts uz katru pieteicējas iebildumu, tomēr sprieduma argumentācija kopumā apstiprina, ka apgabaltiesa ir ņēmusi vērā un ir izvērtējusi pieteicējas argumentus, kurus pieteicēja kasācijas sūdzībā norāda kā nenovērtētus. Proti, apgabaltiesa ir vērtējusi pieteicējas apelācijas sūdzībā norādītos argumentus gan par reversās nomas pakalpojuma jeb nekustamā īpašuma pirkuma – atpakaļpirkuma pakalpojuma būtību, gan par to, kādām personām (patērētājiem) tika piedāvāti konkrētie pakalpojumi, gan arī argumentus par to, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ar pieteicēju bija saskaņojis patērētājiem piedāvātos pakalpojumus. Apgabaltiesa šos argumentus atzinusi par nepamatotiem, argumentācijā izmantojot gan pirmās instances tiesas spriedumā norādītos apsvērumus, gan arī pašas papildu norādītos apsvērumus. Piemēram, atbildot uz apelācijas sūdzības argumentu, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centrs bija saskaņojis ar pieteicēju tās sniegto pakalpojumu atbilstību tiesiskajam regulējumam, apgabaltiesa norādījusi, ka centrs sarakstē ar pieteicēju ir sniedzis atbildes uz pieteicējas jautājumiem, taču nav saskaņojis strīdus pakalpojumus un nav norādījis uz to atbilstību tiesiskajam regulējumam. Tāpat apgabaltiesa izvērsti skaidrojusi izziņas institūtu, norādot, ka pieteicēja nebija izmantojusi savas tiesības lūgt centram sniegt izziņu, tāpēc arī šā iemesla dēļ pieteicējas atsaukšanās uz tiesisko paļāvību ir nevietā. Turklāt, lai arī pieteicēja kasācijas sūdzībā norāda, ka apelācijas sūdzībā tika izteikti jauni argumenti, senatoru kolēģija secina, ka pēc būtības šajos argumentos nav norādīti jauni, iepriekš neminēti apsvērumi un iebildumi. Apelācijas sūdzībā izteikti tie paši iebildumi, tikai tie formulēti citiem vārdiem. Proti, gan pieteikumā, gan apelācijas sūdzībā norādītie apsvērumi pēc būtības ir vērsti uz to, ka nav vērtēta pieteicējas darbība kopumā un strīdus pakalpojumi pēc jēgas. Taču šādi pārmetumi ir nepamatoti, jo gan pirmās instances tiesa, gan apelācijas instances tiesa ir tieši pēc būtības, nevis pēc formas vērtējusi strīdus pakalpojumus un pieteicējas ar patērētājiem noslēgtos līgumus. Tas ir tieši norādīts pārsūdzētā apgabaltiesas sprieduma 8.punktā.

Līdz ar to, lai arī apgabaltiesas sprieduma argumentācija nav veidota tā, ka uz katru pieteicējas iebildumu sniegta detalizēta atbilde atsevišķi katrā tiesas sprieduma punktā, tas nenozīmē, ka pieteicējas argumenti nav izvērtēti. Kā Senāts atzinis jau iepriekš, ir svarīgi, lai visi būtiskie argumenti un apstākļi būtu aplūkoti pēc būtības un kopsakarā (*Senāta 2019.gada 10.maija sprieduma lietā Nr. SKA-52/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0510.A420148815.2.S) 5.punkts*), un pārsūdzētajā tiesas spriedumā pieteicējas būtiskie argumenti ir izvērtēti pēc būtības un kopsakarā, un atbildes uz tiem ir sniegtas.

[3] Pieteicēja uzskata, ka apgabaltiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 154.panta trešo daļu, jo nav norādījusi, kāpēc tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzinusi vienu faktu par pierādītu, bet citu – par nepierādītu.

Senatoru kolēģija konstatē, ka tiesa, skaidrojot strīdus darījumu būtību, visaptveroši pārbaudīja un novērtēja centra noskaidrotos apstākļus un lietā iegūtos pierādījumus, tostarp pieteicējas iesniegto informāciju. Tā rezultātā tiesa atzina, ka patērētāji pie pieteicējas vērsās ar mērķi saņemt aizdevumu (kredītu). Pirkuma līguma noslēgšanu un īpašumu pārrakstīšanu uz pieteicējas vārda patērētāji uztvēra kā formalitāti, neapzinoties risku zaudēt īpašuma tiesības. Savukārt, izvērtējot pārbaudāmajā periodā spēkā esošo reversās nomas pakalpojumu procedūras aprakstu, tiesa konstatēja, ka tas paredzēja patērētājiem vien izskaidrot, ka pakalpojums nav kredīts, bet pirkuma – pārdošanas darījums, kā arī atgādināt, ka ir jāveic īres un atpakaļpirkuma maksa, lai atpirktu nekustamo īpašumu. Taču nav izskaidrotas pieteicējas

tiesības lauzt noslēgtos reversās nomas līgumus. Tiesa no lietas materiāliem, tostarp no pieteicējas iesniegtajiem pierādījumiem nekonstatēja, ka patērētāji ir sapratuši, ka, neveicot atpakaļpirkuma maksas samaksu līgumā noteiktajā termiņā un apmērā, tiek zaudētas atpakaļpirkuma tiesības uz nekustamo īpašumu. To tiesa nekonstatēja arī no patērētāju parakstītajiem apliecinājumiem un vienošanās. Turklāt tiesa konstatēja arī būtiskas pretrunas pieteicējas sagatavotajos un ar patērētājiem parakstītajos dokumentos. Tā rezultātā apgabaltiesa, ievērojot pievienošanas pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai, par pamatu atzina pārsūdzētajā lēmumā secināto, ka, nesniedzot informāciju par pieteicējas tiesībām lauzt noslēgtos reversās nomas līgumus un to, ka patērētāji zaudēs savas atpakaļpirkuma tiesības un tiesības realizēt nekustamo īpašumu kādai trešajai personai, patērētājiem nav sniegta būtiska informācija par līgumu tiesiskajām sekām.

Jebkādi pretargumenti pēc būtības šajā sakarā kasācijas sūdzībā nav norādīti, vien norādīts, ka visi tiesas secinājumi par pieteicējas komercpraksi reversās nomas pakalpojumu darījumos balstās uz darījumu ar vienu personu, bet pārējo personu iebildumi nav attiecināmi uz pieteicējas komercpraksi, piedāvājot reversās nomas pakalpojumu, jo ar minētajām personām nav slēgti nekustamā īpašuma pirkuma – atpakaļpirkuma līgumi. Taču šāds arguments nav pamatots, jo, kā jau minēts, apgabaltiesa pieteicējas komercpraksi vērtēja kopumā, savukārt strīdus darījumus – pēc būtības, nevis formas. Tāpēc ir nepamatoti, pārmetot tiesai Administratīvā procesa likuma 154.panta prasību neievērošanu, raudzīties tikai uz vienu tiesas argumentu par vienu no lietā noskaidrotajiem apstākļiem.

[4] Vienlaikus jāpiekrīt kasācijas sūdzībā norādītajam, ka spriedumā īsti nav nodalīti gadījumi, kad reversās nomas pakalpojumi piedāvāti patērētājiem, kuru parādsaistību izpildei jau ir izziņota patērētāju nekustamo īpašumu izsole, no gadījumiem, kad šādas izsoles nav bijušas. Tomēr kasācijas sūdzībā pretēji Administratīvā procesa likuma 328.panta pirmās daļas 6.punktam nav paskaidrots, kā tas noveda vai varēja novest pie lietas nepareizas izspiešanas un kā tas varēja ietekmēt tiesas secinājumu, ka īpašumam draudošā izsole nevis attaisnoja pieteicējas rīcību, bet gan varēja motivēt patērētāju pieņemt lēmumu izmantot reversās nomas pakalpojumu, pilnībā neapzinoties šā darījuma sekas. Turklāt tiesa spriedumā arī konstatējusi, ka pieteicēja reversās nomas pakalpojumu vienlaikus piedāvāja arī tādiem patērētājiem, kuri nespēja sakārtot savu maksāspēju, jeb tādiem patērētājiem, kuri nespēs atpirkt atpakaļ savu pieteicējai pārdoto nekustamo īpašumu, pat saņemot aizdevumu. Apgabaltiesai neradās šaubas, ka minētajai patērētāju kategorijai radās acīmredzami nelabvēlīgas sekas, kad patērētāju nekustamo īpašumu pieteicēja iegādājās patērētāju parādsaistību summas apmērā, nevis par nekustamā īpašuma tirgus vērtību. Kasācijas sūdzībā nav norādīti pretargumenti, kas liktu šaubīties par minētā tiesas secinājuma pamatotību.

[5] Pieteicēja uzskata, ka apgabaltiesa nepienācīgi novērtēja ar soda naudas noteikšanu saistītos apstākļus un šajā sakarā pieteicējas paustos apsvērumus.

Senatoru kolēģija nepiekrīt arī šādam argumentam, jo pirmās instances tiesa, izvērtējot pieteicējai noteiktās soda naudas apmēru, atzina, ka centrs pamatoti pieteicējas pārkāpumu kvalificēja kā sevišķi smagu. Šāds secinājums pamatots ar to, ka pieteicējas īstenotā negodīgā un profesionālajai rūpībai neatbilstošā komercprakse skāra plašu patērētāju loku, bija apzināta un vērsta tieši uz smagās finansiālās grūtībās nonākušiem, psiholoģiski sagrautiem un viegli ievainojamiem patērētājiem. Tiesa ir argumentējusi, kāpēc pieteicējai noteiktais soda naudas

apmērs ir samērīgs, efektīvs un preventīvs. Jebkādi pretargumenti pēc būtības arī šajā sakarā kasācijas sūdzībā nav norādīti. Tāpat nav izskaidrots, kāpēc pieteicējai piemērotā soda nauda 50 000 *euro* apmērā pret pieteicējas attiecīgā gada neto apgrozījumu, kas bija lielāks, nekā viens miljons *euro*, būtu atzīstama par nesamērīgu, tostarp ievērojot, ka pieteicējai nav piemērots tiesību normā noteiktais maksimālais soda naudas apmērs.

[6] Pieteicēja kasācijas sūdzībā, atsaucoties uz krimināllietās piemērotajiem soda noteikšanas principiem un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, norāda, ka šaubas par vainu pārkāpumā jātulko par labu personai.

Šaubas par labu personai var tikt tulkotas vienīgi tādos gadījumos, kad šādas saprātīgas šaubas pastāv. Tomēr apgabaltiesa atzina, ka šaubas par pieteicējas negodīgo komercpraksi nepastāv, tāpēc nav šaubu, ko tulkot par labu pieteicējai. Līdz ar to nav arī pamata nepiemērot pieteicējai tiesību normās paredzētās sankcijas. Apgalvojot, ka tiesa nav ievērojusi krimināltiesību principus, tostarp tiesību normu skaidrības principu un nevainīguma prezumpciju, pieteicēja kasācijas sūdzībā nav izskaidrojusi, kā šo principu nepareiza piemērošana izpaudusies un kā tas noveda vai varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas. Savukārt arguments, ka apgabaltiesai bija jāievēro pieteicējas „tiesības uzdot jautājumus apsūdzībai nozīmīgam lieciniekam”, ir neizprotams, jo pieteicēja apgabaltiesai nebija lūgusi nopratināt lieciniekus. Būtībā kasācijas sūdzības apsvērumi par krimināltiesību principu piemērošanu balstīti uz pieteicējas viedokli, ka tiesa nepareizi novērtējusi strīdus darījumu būtību un centrs pieteicējai radījis tiesisko paļāvību, ka tās komercprakse reversās nomas darījumos ir tiesiska, līdz ar to nepamatoti arī piemēroja soda naudu. Taču šos pieteicējas argumentus, kā jau minēts, apgabaltiesa ir izvērtējusi un tiesību normu pārkāpumus lietas apstākļu, pierādījumu un argumentu novērtēšanā nav pieļāvusi.

[7] Rezumējot minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka daļa kasācijas sūdzības argumentu pēc būtības ir vērsta uz lietas apstākļu un pierādījumu pārbaudi un vērtēšanu. Taču šādi argumenti nerada pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai, jo saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 325.pantu kasācijas instances tiesa risina tiesību jautājumus, nevis izskata lietu pēc būtības, proti, kasācijas instances tiesa neskaidro lietas apstākļus un nepārbauda un nevērtē pierādījumus. Tas ir pirmās un apelācijas instances tiesas uzdevums. Kasācijas instances tiesas uzdevums citstarp ir pārbaudīt, vai tiesa, skaidrojot lietas apstākļus, pārbaudot un novērtējot pierādījumus, ir ievērojusi procesuālo tiesību normas. Tāpēc, ja kasators uzskata, ka tiesa argumentu un pierādījumu vērtēšanā nav ievērojusi konkrētas procesuālo tiesību normās paredzētās prasības, kasatoram nav pietiekami vispārīgi atsaukties uz attiecīgajām tiesību normām. Kasatoram atbilstoši Administratīvā procesa likuma 328.panta pirmās daļas 6.punktam skaidri jānorāda, kādi tieši argumenti un pierādījumi netika izvērtēti un kā tas ietekmēja lietas iznākumu. Turklāt šādām norādēm ir jābūt atbilstošām tiesas sprieduma saturam. Izskatāmajā gadījumā, kā jau minēts, nav konstatējams, ka tiesa nebūtu novērtējusi kādus būtiskus pieteicējas argumentus vai lietas izspriešanai nozīmīgos pierādījumus.

Tāpat senatoru kolēģija secina, ka daļā kasācijas sūdzības argumentu ir izteikta nepieņemšana tiesas sniegtajam lietas apstākļu un pierādījumu novērtējumam un izdarītajiem secinājumiem. Taču arī tas nerada pamatu kasācijas tiesvedības ierosināšanai, jo lietas dalībnieka atšķirīgs viedoklis un redzējums par lietas iznākumu pats par sevi neaplicina tiesas pieļautus tiesību normu pārkāpumus.

Šādos apstākļos pieteicējas kasācijas sūdzība ir atzīstama par neatbilstošu Administratīvā procesa likuma 328.panta pirmās daļas 6.punktam, kas atbilstoši šā likuma 338.¹panta pirmajai daļai ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

[8] Turklāt, lai arī pieteicēja vērsusi uzmanību uz to, ka izskatāmā lieta ir būtiska judikatūras veidošanai, pieteicēja nav izskaidrojusi, kādas tiesību normas interpretācijai ir nepieciešams ierosināt kasācijas tiesvedību šajā lietā un veidot judikatūru. Tā kā kasācijas sūdzības argumentācija ir vērsta uz lietas apstākļu un pierādījumu pārbaudi un vērtēšanu un nepieņemšanu tiesas izdarītajiem secinājumiem par strīdus darījumiem, nevis uz tiesību normu interpretāciju, senatoru kolēģija nekonstatē apstiprinājumu pieteicējas uzsvaram uz šīs lietas nozīmi judikatūras veidošanai.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu, 338.¹panta pirmo daļu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „Latvijas Hipotēka” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2022.gada 28.janvāra spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore D. Makarova

Senators V. Poķis

Senatore L. Slica